

**มาตรการการแก้ไขปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภค
กรณีความชำรุดบกพร่องที่เกิดหลังการส่งมอบสินค้า**
**The Measurement of Solving Problems for Protecting Consumers
in Case of the Defected Products after Delivery**

นพพรศิริ เหลืองงาม

Nopphonsiri Lueangam

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

วันที่รับบทความ (Received) 23 พ.ค. 2562

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 9 ก.ค. 2562

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 14 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

ปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความชำรุดบกพร่องในมาตรา 472 ถึงมาตรา 474 นั้นมีบทบัญญัติที่ดีความ ความชำรุดบกพร่องไว้อย่างกว้างมากอีกทั้งยังสามารถยกเว้นความรับผิดดังกล่าวได้อีก จึงเป็นภาระการพิจารณาความรับผิดในความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นภายหลังส่งมอบสินค้า ซึ่งตามมาตรา 472 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดลักษณะทั่วไปของทรัพย์สินชำรุดบกพร่องที่ผู้ขายต้องรับผิดไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าบรรดากรณีอย่างใดอย่างหนึ่งในประการดังต่อไปนี้ กล่าวคือ ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งทำให้เกิดการเสื่อมราคาหรือเสื่อมความมุ่งหมายแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ตามปกติ หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่เสื่อมราคาหรือเสื่อมความมุ่งหมายแก่ประโยชน์อันมุ่งหมายโดยสัญญา นอกจากนี้ความชำรุดบกพร่องนี้ต้องมีอยู่ก่อนหรือตั้งแต่วินาทีซื้อขาย หากความชำรุดบกพร่องมีขึ้นภายหลังอาจกลายเป็นกรณีผิดสัญญาหรือเป็นกรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ไม่ถูกต้อง หรือกลายเป็นเรื่องการรับประกันความเสี่ยงภัยในภัยพิบัติแล้วแต่กรณีแต่ไม่ใช่กรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินชำรุดบกพร่อง

ดังนั้น ภาระการพิสูจน์ความผิดในความชำรุดบกพร่องก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินกระบวนการทางกฎหมายของผู้ซื้อเกิดปัญหา กล่าวคือ ในการพิสูจน์ความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นนั้นต้องใช้ความเชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคขั้นสูง ไม่ว่าจะเป็นเทคนิควิศวกรรม เทคนิคการออกแบบผลิตภัณฑ์ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นการยากที่ผู้บริโภคจะสามารถพิสูจน์ความรับผิดของผู้ขายสินค้าได้จึงส่งผลให้ปัจจุบันแม้จะมีการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้าแต่ก็เป็นการยากในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของผู้บริโภคซึ่งแตกต่างจากต่างประเทศที่ภาระการพิสูจน์ดังกล่าวนี้เป็นของผู้ขายสินค้านั้นไม่ใช่เป็นภาระในการพิสูจน์ของผู้บริโภค โดยผู้ขายจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนมิได้ก่อให้เกิดความชำรุดบกพร่องนั้นขึ้น มิฉะนั้นจะเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดว่าผู้ขายเป็นผู้ก่อให้เกิดความชำรุดบกพร่อง

จะเห็นได้ว่าในสหรัฐอเมริกามีกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าชื่อ Lemon Law กล่าวคือ เป็นคำแสดงอับปางบอกถึงการซื้อสินค้าซึ่งมีลักษณะที่เสียหายแม้จะมีการซ่อมแซมแต่ก็ยังคงเสียหายอยู่เช่นเดิม

ซึ่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกาใช้นั้นใช้กับสินค้าประเภทรถยนต์ กล่าวคือ รถซึ่งมีลักษณะที่เกิดความชำรุดบกพร่องภายหลังส่งมอบเมื่อผู้บริโภคตรวจพบผู้ขายจะต้องรับผิดชอบในการซ่อมแซมหรือการให้ผู้บริโภคสามารถยกเลิกสัญญาโดยลดส่วนความเสียหายจากการใช้งานของผู้บริโภคให้สิทธิผู้ซื้อสินค้าซึ่งเกิดความชำรุดบกพร่องภายในระยะเวลา 6 เดือนนับจากที่ซื้อสินค้านั้น สามารถเลือกที่จะเปลี่ยนสินค้าชิ้นใหม่ หรือให้ผู้ขายคืนเงินที่ซื้อได้ ทั้งนี้ภาระการพิสูจน์นั้นเป็นของผู้ขายที่จะต้องพิสูจน์ว่าตนมิได้ก่อให้เกิดความชำรุดบกพร่องแก่สินค้านั้น และในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าใหม่เพื่อเป็นการปรับปรุงกฎหมายในประเทศเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการเจริญเติบโตของการแข่งขันในโลกโดยได้แก้ไขความรับผิดในความชำรุดบกพร่องใหม่ด้วย

ดังนั้น สินค้าซึ่งเกิดความชำรุดบกพร่องจากการผลิตนั้นเป็นสินค้าประเภทที่ไม่สามารถซ่อมแซมให้กลับมาใช้ได้ดังเดิม แนวทางในการแก้ไขปัญหาของการซื้อขายสินค้านี้กล่าวได้ว่าไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการใช้ประกันภัยสินค้านี้ดังกล่าว ซึ่งเป็นการโยนภาระความเสี่ยงภัยในความรับผิดให้แก่ผู้บริโภค ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายในประเทศไทยเพื่อเป็นการแก้ไขความรับผิดเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องในสินค้าภายหลังการส่งมอบเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและเป็นการลดคดีในศาลเนื่องจากหากมีการแก้ไขความเสียหายโดยทางอื่นโดยไม่ต้องใช้อำนาจศาลย่อมส่งผลให้ความสัมพันธ์ในการซื้อขายสินค้านี้ระหว่างผู้ประกอบการและผู้บริโภคดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการซื้อขายสินค้าและการแก้ไขข้อพิพาทที่เกิดขึ้นให้จบได้ จึงเห็นควร ให้มีการแก้ไขกฎหมายอันเกี่ยวกับความรับผิดในความชำรุดบกพร่องใหม่โดยศึกษาจากกรณีการซื้อขายสินค้าซึ่งเกิดความชำรุดบกพร่องภายหลังส่งมอบ

คำสำคัญ : มาตรการ, การคุ้มครองผู้บริโภค, การส่งมอบสินค้า

Abstract

At the present time, the Civil and Commercial Code on the defect in Section 472 to Section 474 define several definitions of the word “defect” and can be exempted from the liability. Therefore, it is a burden to consider the liability for defects that occur after product delivery. According to Section 472, the Civil and Commercial Code broadly stipulates the general nature of the defective property which the seller has to be liable for and one of the following cases is The property is a property that causes deterioration or deterioration of the purpose for the intended use or deteriorate to suit the deterioration or deteriorate the purpose of the contract in addition, this defect must has been existed before or since the trading time If the defect appears is later, it may become a case of breach of contract or if the seller delivers the wrong property or become a transfer of risks in a disaster, as the case may be, but not in the case of a defective supplier.

Therefore, the burden of proof of defects in defects is another factor that results in the implementation of the process the legal issue of the buyer caused problems to prove the defects that occur, it requires high technical expertise. Whether it is engineering techniques or

product design techniques which are difficult for consumers to be able to prove the seller's liability of the product, but it is difficult to proceed with the consumer's consideration process, which is different from that of the international burden of proof belonging to the seller of the goods, not the burden of proof of the consumer which the seller must prove to the court that he did not cause such defects Otherwise, it is a definite assumption that the seller is causing the defect.

In the United States, there is a law that deals with the purchase of a product called Lemon Law, a slogan that indicates a damaged item, even if it is repaired, but is still damaged. The law of the United States applies to cars, that is, vehicles that are defective after delivery. When the defects are found, the seller is liable for repair or the consumer can terminate the contract by reducing the amount of depreciation from the use of the consumer and gives the buyer the right to replace the item or get a refund. within 6 months from the purchase. The burden of proof is on the seller's behalf to prove that he did not cause defects in the goods.

In Germany, the law on the purchase of new products has been amended to improve the law in order to keep up with the changing dynamics of the global competition by correcting the liability for defects. The product that is defective from the production is a product that cannot be repaired as it was. The solution to these problems cannot be solved by using such insurance. This is throwing a risk of liability to consumers. Therefore, it is necessary to amend the law in Thailand on the liability of defected goods after delivery in order to benefit economics and reduce case in the court. If the damage was repaired by other means without the power of the court it would positively result in the relationship of the purchase of goods between the entrepreneur and the consumer and it would affect the confidence in the purchase of goods and the resolution of the dispute to end it. Therefore, the law on liability for defects shall be amended by studying the cases of defective goods after delivery.

Keywords : Measurement, Protecting Consumers, Defected Products

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อสินค้าและบริการเมื่อมีการบังคับใช้แล้ว ปรากฏว่าได้ก่อเกิดปัญหามากมายในการบังคับใช้ กล่าวคือไม่มียุติวิธีที่คอยทำหน้าที่ตรวจสอบผู้ผลิตสินค้าและบริการนั้น ๆ และยังเป็นภาระที่ผู้บริโภคจะต้องเป็นผู้พิสูจน์ในความผิดส่งผลให้ต่อมารัฐได้ตั้งองค์กรอิสระ คือ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการฟ้องร้องคดีและเป็นตัวแทนในการเจรจาแทนผู้บริโภคแต่นั้นยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ต่อมาจึงได้มีกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคเมื่อปี พ.ศ. 2551 อันเป็นบทบัญญัติที่ช่วยเหลือผู้บริโภคในการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดย

อำนวยความสะดวกทั้งการเขียนคำร้องคำฟ้องแก่บริษัทซึ่งประกอบกิจการอันเกี่ยวกับผู้บริโภค การเรียกค่าเสียหาย การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมศาลอันล้วนเป็นการช่วยเหลือผู้บริโภคทั้งสิ้นแต่ทั้งนี้ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 แต่กระบวนกรพิสูจน์และภาระการพิสูจน์ทางศาลตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคนั้นก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่ฝ่ายผู้บริโภคเพราะในการตรวจสอบสินค้าซึ่งเกิดความชำรุดบกพร่องภายหลังส่งมอบนั้นต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการพิสูจน์ว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าซึ่งมีความชำรุดบกพร่องอยู่ก่อนที่มีการส่งมอบอยู่แล้วประกอบกับปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความชำรุดบกพร่องในมาตรา 472 ถึงมาตรา 474 นั้นมีบทบัญญัติที่ตีความ ความชำรุดบกพร่องไว้อย่างกว้างมากอีกทั้งยังสามารถยกเว้นความรับผิดดังกล่าวได้อีก (คณะกรรมการการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภคสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557) จึงเป็นภาระติดพันของการพิจารณาความรับผิดในความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นภายหลังส่งมอบสินค้า โดยปัจจุบันพบว่าผู้ให้บริการในประเทศไทยหลายรายโยนภาระให้ผู้บริโภคในการคุ้มครองความชำรุดบกพร่อง อันเกิดขึ้นก่อนการส่งมอบผ่านประกันภัยสินค้า ซึ่งบังคับให้ผู้บริโภคต้องซื้อหากผู้บริโภคไม่ซื้อความเสี่ยงภัยจะตกแก่ผู้บริโภคเอง เนื่องจากการซื้อสินค้านั้นมีข้อกำหนดชัดเจนในสัญญาในความคุ้มครองความเสียหายของสินค้าประเภทต่าง ๆ อันเกี่ยวกับตัวสินค้าในวันที่ผู้บริโภคเข้าซื้อสินค้าและทำการตรวจสอบสินค้าแล้วเท่านั้น แต่ความชำรุดบกพร่องบางประเภทยังไม่สามารถตรวจสอบได้ เพราะต้องมีการใช้งานไปในระยะหนึ่งก่อนจึงจะพบความผิดปกติ เช่น ความชำรุดบกพร่องจากกระบวนการผลิตหน้าจอสว่างแสดงผล หรือความชำรุดบกพร่องจากระบบเกียร์ การระเบิดของถูลม เป็นต้น ดังจะพบได้ทั่วไปเมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นผู้ซื้อสินค้าจะเดินทางไปยังตัวแทนจำหน่ายที่ซื้อสินค้าโดยแนวทางของตัวแทนจำหน่ายจะใช้การซ่อมแซมแทนการเปลี่ยนเครื่องใหม่ ปัญหาของแนวทางดังกล่าวก็คือเมื่อซ่อมแล้วปรากฏว่าความชำรุดบกพร่องนั้นจะไม่หายไปหรือหายไปเพียงระยะเวลาสั้น ๆ สุดท้ายจะพบว่าความชำรุดบกพร่องดังกล่าวจะมากขึ้นจน สุดท้ายผู้ซื้อสินค้าตัดสินใจที่จะซื้อสินค้าตัวใหม่แทนการซ่อมแซมตัวเดิม แม้จะมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 (สัญญา ชมพูนแสง, 2555) แล้วแต่บทบัญญัติดังกล่าวมิได้ตีความชัดเจนในเรื่องความชำรุดบกพร่อง อีกทั้งบทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดในความชำรุดบกพร่องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นก็ยังเป็นบทบัญญัติที่บังคับใช้มาอย่างยาวนาน ไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง อีกทั้งการยกเว้นความรับผิดในความชำรุดบกพร่องนั้นสามารถทำได้ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงแทบจะไม่มีกรฟ้องร้องเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้าเลย โดยเป็นการใช้ Social Sanction ผ่านสื่อออนไลน์แทนการดำเนินการฟ้องร้อง ส่งผลให้ปัจจุบันยังพบว่าปัญหาดังกล่าวยังคงไม่ได้รับการแก้ไขทางกฎหมาย

โดยในปัจจุบันนั้นระบบการซื้อขายสินค้าได้เปลี่ยนแปลงไปมากนอกจากการซื้อขายผ่านตัวแทนจำหน่ายซึ่งเป็นระบบดั้งเดิมแล้ว ยังมีระบบการซื้อขายแบบอื่น ๆ เพิ่มขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็น การซื้อขายผ่านอินเทอร์เน็ต การซื้อขายผ่าน Social Media หรือการซื้อขายผ่าน Application ในโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นการยากที่ผู้บริโภคจะสามารถตรวจสอบความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นจากตัวสินค้าในวันที่รับการส่งมอบสินค้า ประกอบกับปัจจุบันภายหลังที่เกิดองค์การการค้าโลก และในหลาย ๆ ประเทศได้ให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่บริษัทต่างชาติเพื่อดึงเม็ดเงินมาลงทุนในประเทศ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการผลิตขึ้น โดยแต่เดิมนั้นกระบวนการผลิตจะเกิดโดยบริษัทเจ้าของสินค้าเป็นผู้คิดออกแบบและผลิตสินค้า แต่ในปัจจุบันเป็นการที่บริษัทเจ้าของสินค้าเป็นผู้ออกแบบและส่งต่อไปให้บริษัทอื่น ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญในการผลิตด้านต่าง ๆ เป็นผู้ผลิตขึ้น ส่วนรวมทั้งประกอบสินค้าเพื่อส่งกลับมายังบริษัทเจ้าของสินค้าเพื่อนำผลิตภัณฑ์ส่งต่อไปยังตัวแทนจำหน่ายดัง

นั่นจึงเป็นการยากที่ผู้บริโภคจะทราบถึงความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดังกล่าว ภาระการพิสูจน์ความผิดในความชำรุดบกพร่องก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินกระบวนการทางกฎหมายของผู้ซื้อเกิดปัญหากล่าวคือ ในการพิสูจน์ความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นนั้นต้องใช้ความเชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคขั้นสูง ไม่ว่าจะเป็นเทคนิควิศวกรรม เทคนิคการออกแบบผลิตภัณฑ์ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นการยากที่ผู้บริโภคจะสามารถพิสูจน์ความรับผิดชอบของผู้ขายสินค้าได้จึงส่งผลให้ปัจจุบันแม้จะมีการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้าแต่ก็เป็นการยากในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของผู้บริโภคซึ่งแตกต่างจากต่างประเทศที่ภาระการพิสูจน์ดังกล่าวนี้เป็นของผู้ขายสินค้านั้นใช้เป็นการในการพิสูจน์ของผู้บริโภคโดยผู้ขายจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนมิได้ก่อให้เกิดความชำรุดบกพร่องนั้นขึ้นมิฉะนั้นจะเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดว่าผู้ขายเป็นผู้ก่อให้เกิดความชำรุดบกพร่อง

ในสหรัฐอเมริกามีกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าชื่อ Lemon Law (Roger, 1944) กล่าวคือเป็นคำแสลงอันบ่งบอกถึงการซื้อสินค้าซึ่งมีลักษณะที่เสียหายแม้จะมีการซ่อมแซมแต่ก็ยังคงเสียหายอยู่เช่นเดิมซึ่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกานั้นใช้กับสินค้าประเภทรถยนต์กล่าวคือรถซึ่งมีลักษณะที่เกิดความชำรุดบกพร่องภายหลังส่งมอบเมื่อผู้บริโภคตรวจพบผู้ขายจะต้องรับผิดชอบในการซ่อมแซมหรือการให้ผู้บริโภคสามารถยกเลิกสัญญาโดยลดส่วนความเสื่อมราคาจากการใช้งานของผู้บริโภคให้สิทธิผู้ซื้อสินค้าซึ่งเกิดความชำรุดบกพร่องภายในระยะเวลา 6 เดือนนับจากที่ซื้อสินค้านั้น สามารถเลือกที่จะเปลี่ยนสินค้าชิ้นใหม่ หรือ ให้ผู้ขายคืนเงินที่ซื้อได้ ทั้งนี้ภาระการพิสูจน์นั้นเป็นของผู้ขายที่จะต้องพิสูจน์ว่าตนมิได้ก่อให้เกิดความชำรุดบกพร่องแก่สินค้านั้น รวมถึงในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าใหม่เพื่อเป็นการปรับปรุงกฎหมายในประเทศ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการเจริญเติบโตของการแข่งขันในโลกโดยได้แก้ไขความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องใหม่ด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสินค้าซึ่งเกิดความชำรุดบกพร่องจากการผลิตนั้นเป็นสินค้าประเภทที่ไม่สามารถซ่อมแซมให้กลับมาใช้ได้ดังเดิม แนวทางในการแก้ไขปัญหาของการซื้อขายสินค้านี้ดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการใช้ประกันภัยสินค้านี้ดังกล่าว ซึ่งเป็นการโยนภาระความเสี่ยงภัยในความรับผิดชอบให้แก่ผู้บริโภค ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายในประเทศไทยเพื่อเป็นการแก้ไขความรับผิดชอบเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องในสินค้าภายหลังการส่งมอบ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและเป็นการลดคดีในศาลเนื่องจากหากมีการแก้ไขความเสียหายโดยทางอื่นโดยไม่ต้องใช้อำนาจศาลย่อมส่งผลให้ความสัมพันธ์ในการซื้อขายสินค้านี้ระหว่างผู้ประกอบการและผู้บริโภคดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการซื้อขายสินค้าและเป็นการแก้ไขข้อพิพาทที่เกิดขึ้นให้จบได้จึงเห็นควร ให้มีการแก้ไขกฎหมายอันเกี่ยวกับความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องใหม่โดยศึกษาจากกรณีการซื้อขายสินค้าสินค้าซึ่งเกิดความชำรุดบกพร่องภายหลังส่งมอบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่เกิดขึ้นภายหลังส่งมอบ
2. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหามาตรการหรือแนวทางการแก้ไขความรับผิดในความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นภายหลังส่งมอบ

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจุบันประเทศไทยมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 โดยเป็นบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและช่วยเหลือในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคขึ้นเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถใช้สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่ายและไม่เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาแต่ปรากฏว่านับตั้งแต่มีการประกาศใช้แม้จะเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคแต่ปรากฏว่าคดีผู้บริโภคที่ฟ้องร้องกันในศาลส่วนใหญ่จะเป็นคดีอันเกี่ยวกับสถาบันการเงิน อีกทั้งแม้จะมีการฟ้องร้องเกี่ยวกับสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องอันเกิดขึ้นภายหลังการส่งมอบนั้นแต่กระบวนการพิจารณาเป็นในลักษณะของการเยียวยามากกว่าการแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้สินค้าซึ่งเกิดความชำรุดบกพร่อง อันเนื่องมาจากยังไม่มี ความชัดเจนในการตีความเรื่องความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้น อีกทั้งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยอันเกี่ยวกับการซื้อ ขายนั้น มีบทบัญญัติอันเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องซึ่งบังคับใช้อย่างยาวนานและไม่มีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันลักษณะสังคมและสภาพเศรษฐกิจการแข่งขันในตลาดประกอบกับลักษณะการประกอบธุรกิจอันเกี่ยวกับการซื้อขายในไทยเปลี่ยนไปเป็นอย่างมาก จึงเห็นควรมีการศึกษาเพื่อแก้ไขบทบัญญัตินี้ดังกล่าวโดยศึกษาจากกรณีความรับผิดในความชำรุดบกพร่องในการซื้อสินค้าที่เกิดขึ้นภายหลังการส่งมอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความชำรุดบกพร่องในมาตรา 472 ถึงมาตรา 474 โดยเปรียบเทียบกับกฎหมาย Lemon Law ของสหรัฐอเมริกา และบทบัญญัติเกี่ยวกับการซื้อขายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ เพื่อนำแนวทางในการเยียวยาผู้บริโภคซึ่งต้องรับผลจากความชำรุดบกพร่องภายหลังส่งมอบนั้นมาปรับใช้ในประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาวิจัยในเรื่องมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขความรับผิดในความชำรุดบกพร่องของสินค้าซึ่งเกิดขึ้นภายหลังการส่งมอบสินค้า ความรับผิดในความชำรุดบกพร่องของสินค้าในต่างประเทศและประเทศไทย ศึกษาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อศึกษาแก้ไขแนวทางความรับผิดในความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่เกิดขึ้นภายหลังส่งมอบ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยแบบเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมข้อมูลที่ศึกษาซึ่งประกอบไปด้วยตำรากฎหมาย หนังสือ วิทยานิพนธ์ คำพิพากษาศาลฎีกา รายงานการวิจัย เอกสารการสัมมนา บทความที่ปรากฏในวารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และนำข้อมูลที่ ได้มาศึกษาวิเคราะห์ประกอบกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงสาเหตุของปัญหาความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่เกิดขึ้นภายหลังส่งมอบ
2. เพื่อทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องโดยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา
3. เพื่อทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหาและสามารถเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงกฎหมายอันเกี่ยวกับความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นภายหลังส่งมอบ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่ซื้อขาย” ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472-474 เปรียบเทียบกับกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา สามารถชี้ให้เห็นถึงประเด็นปัญหาในกฎหมายไทยและการเยียวยาโดยข้อเสนอการใช้และการตีความและข้อเสนอในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

ลักษณะความชำรุดบกพร่อง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติลักษณะของทรัพย์สินที่ชำรุดบกพร่องไว้ในมาตรา 472 โดยกล่าวถึงกรณีที่จะถือว่าทรัพย์สินที่ซื้อขายชำรุดบกพร่องมีอยู่ 3 กรณี กล่าวคือ ทรัพย์สินที่ซื้อขายชำรุดบกพร่องเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประการคือเสื่อมราคาเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ตามปกติหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาทั้งนี้ประโยชน์ที่มุ่งหมายจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาซึ่งอาจเป็นสัญญาโดยปริยายหรือสัญญาโดยชัดแจ้งก็ได้การจะรู้ว่าประโยชน์ที่มุ่งหมายเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาหรือไม่จึงต้องอาศัยการตีความโดยพิจารณาถึงความประสงค์โดยสุจริตโดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีประกอบตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 368 ในเรื่องชำรุดบกพร่องนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472 วรรคสอง (กุศล บุญเย็น, 2530) กำหนดเอาไว้ว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบไม่ว่าจะรู้หรือไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องก็ตามจึงเป็นความรับผิดชอบเด็ดขาดกล่าวคือต้องรับผิดชอบแม้จะไม่มี ความผิดหรือแม้ไม่จงใจหรือประมาทเลินเล่อเนื่องจากกฎหมายต้องการคุ้มครองผู้ซื้อจึงมีปัญหาว่าผู้ขายจะต้องรับผิดชอบใด เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ขายเอาไว้

นอกจากนี้มาตรา 472 ก็ไม่ได้กำหนดว่าเวลาที่ความชำรุดบกพร่องต้องมียู่ที่ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบนั้นจะต้องเป็นความชำรุดบกพร่องที่มีขึ้นเมื่อใดซึ่งจากการศึกษาพบว่าความชำรุดบกพร่องดังกล่าวจะต้องมียู่ก่อนหรืออย่างน้อยที่สุดตั้งแต่ขณะเมื่อทำสัญญาซื้อขายกันแม้ความชำรุดบกพร่องอาจจะถูกพบเห็นภายหลังจากการซื้อขายหรือภายหลังจากการส่งมอบก็ตามหากความชำรุดบกพร่องมีมาก่อนการทำสัญญาซื้อขายแล้วผู้ขายต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472 เสมอ (กิตติศักดิ์ ปรกิตติ, 2542)

ปัญหาจึงมีอีกว่าความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ขายที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบนั้นอาจเป็นความชำรุดบกพร่องที่ไม่เห็นประจักษ์ กล่าวคือ ไม่เห็นในขณะที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อแต่กว่าจะพบเห็นอาจต้องใช้เวลาใช้สอยทรัพย์สินนั้นไปสักระยะหนึ่งก่อนเช่นเสื้อผ้าที่ซักแล้วมีสีตกผักที่มีสารพิษหรือยาฆ่าแมลงโดยพิจารณาจากสภาพของทรัพย์สินหรือตามจารีตประเพณีที่ทรัพย์สินนั้นควรจะเป็นตลอดถึงความคงทนของทรัพย์สินนั้นว่าควรจะมีอายุการใช้งานอย่างไร เช่น โทรศัพท์ ตู้เย็น นาฬิกา แวนตา ขนหม้อแกง กระยาสารท จึงเป็นเรื่องการให้ประกันความชำรุดบกพร่องโดยบทบัญญัติของกฎหมายหรือเทียบได้กับ (Implied Warranty) ในกฎหมายของต่างประเทศ

ประเทศนั่นเอง ดังนั้น การพิจารณาแต่เพียงเวลาของการส่งในส่วนของกฎหมายต่างประเทศได้บัญญัติลักษณะของทรัพย์สินที่ชำระคบกพร่องไว้แตกต่างกันโดยลักษณะความชำระคบกพร่องตามกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสจะมีความคล้ายคลึงกับกฎหมายไทยแต่แคบกว่าคือกำหนดลักษณะความชำระคบกพร่องไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งมาตรา 1641 โดยกล่าวเพียงว่าผู้ขายต้องรับประกันต่อความชำระคบกพร่องที่ซ่อนอยู่ของทรัพย์สินที่ทำให้ทรัพย์สินไม่เหมาะแก่การใช้ประโยชน์ตามที่ประสงค์หรือทำให้ประโยชน์จากการใช้สอยลดลงมากซึ่งผู้ซื้อจะไม่ซื้อหรือหากผู้ซื้อซื้อแล้วให้ราคาต่ำกว่านั้น ซึ่งก็จะตรงกับมาตรา 472 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งหมายตามสัญญาสำหรับลักษณะชำระคบกพร่องในระบบกฎหมาย Common Law คือ ประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา มีลักษณะที่คล้ายกับกฎหมายไทยโดยพิจารณาตามสัญญาเป็นหลักมีการรับประกันว่าทรัพย์สินที่ขายจะต้องใช้ได้ดีผู้ขายต้องรับผิดชอบหากทรัพย์สินที่ขายเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งใช้ตามปกติหรือแก่ประโยชน์อันมุ่งหมายโดยสัญญาจะเป็นเรื่องความรับผิดชอบตามสัญญา (Liability for Breach of Contract) โดยกฎหมายของอังกฤษหากทรัพย์สินที่ขายไม่ตรงตามคำพรรณนา (Non – conformance with Description) หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งใช้ตามปกติ (Breach of Condition/Warranty of Merchantable Quality) หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งหมายโดยสัญญา (Breach of Condition/Warranty of Fitness for Particular Purpose) ผู้ขายต้องรับผิดชอบตามสัญญา ส่วนข้อสัญญาว่าจะรับผิดชอบของกฎหมายสหรัฐอเมริกาเป็นหลักกฎหมายในเรื่องของ Warranty เป็นการรับประกันอย่างหนึ่งโดยอาจเป็นการรับประกันโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) หรือรับประกันโดยปริยาย (Implied Warranty) ถ้าสินค้าไม่มีลักษณะถูกต้องตาม Express Warranty หรือ Implied Warranty แล้วถือว่าผู้ขายผิดสัญญาและต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นประเด็นที่น่าสนใจคือทั้งกฎหมายฝรั่งเศสอังกฤษและสหรัฐอเมริการวมถึงสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีด้วยจะไม่มีเรื่องเกี่ยวกับการเสื่อมราคาดังนั้นหากเปรียบเทียบกับสามประเทศแรกและกฎหมายไทยจึงให้ความคุ้มครองผู้ซื้อได้ดีกว่าเนื่องจากมีบัญญัติในเรื่องลักษณะความชำระคบกพร่องของทรัพย์สินไว้กว้างกว่า

เมื่อปี ค.ศ. 2002 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้มีการปฏิรูปกฎหมาย The Law of Obligations Reform Act เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายของบรรดาสมาชิกในสหภาพยุโรปกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติลักษณะของความชำระคบกพร่องในทรัพย์สินที่ซื้อขายไว้ชัดเจนยิ่งขึ้นตามมาตรา 434 โดยกำหนดให้ทรัพย์สินที่ซื้อขายไม่ถือเป็นการบกพร่องถ้าเป็นไปตามที่ตกลงกันตามลักษณะและตามคุณสมบัติโดยพิจารณาจากการที่ทรัพย์สินที่ซื้อขายควรใช้ประโยชน์ตามปกติอย่างไรบ้างและสัญญาระบุหน้าที่ของผู้ขายในการส่งมอบไว้อย่างไรและถ้าผู้ขายมีการโฆษณาว่าทรัพย์สินควรจะเป็นเช่นนั้นเช่นนั้นแล้วไม่ได้เป็นไปตามที่โฆษณารวมถึงทรัพย์สินที่ซื้อบริการติดตั้งแต่การติดตั้งผิดพลาดหรือไม่มีความประกอบการใช้เป็นผลให้ทรัพย์สินนั้นใช้งานไม่ได้หรือไม่ดีอีกทั้งการส่งมอบทรัพย์สินอย่างอื่นหรือการส่งมอบทรัพย์สินบางส่วนก็ถือเป็นความชำระคบกพร่องเช่นกันเพราะทำให้ใช้ประโยชน์ได้น้อยกว่าปกติจึงเห็นควรพัฒนากฎหมายของไทยโดยนำลักษณะของความชำระคบกพร่องตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่ได้พัฒนาหลังสุดในมาตรา 434 ประมวลกฎหมายแพ่งมาปรับใช้ในกฎหมายไทยโดย เสนอให้มีการปรับปรุงการตีความกฎหมายทั้งระบบดังนี้

- 1) ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมกับการใช้ตามที่ระบุไว้ในสัญญาหรือ
- 2) ทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมกับการใช้ตามปกติและคุณภาพดังเช่นปกติในทรัพย์สินประเภทเดียวกัน

และสามารถคาดหมายได้โดยผู้ซื้อโดยผลของลักษณะของทรัพย์สินนั้นลักษณะความชำระคบกพร่องดังกล่าวสามารถตีความเข้ามาตรา 472 ของไทยในเรื่องเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติหรือเสื่อม

ความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา

3) กรณีทรัพย์สินที่ซื้อต้องติดตั้งแต่ติดตั้งไม่เรียบร้อยไม่สามารถใช้งานได้ การติดตั้งไม่ดีถือเป็นการไม่ชำระหนี้ตามสัญญาเป็นการผิดสัญญาผู้ซื้อจึงอาจเรียกให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 215

4) ลักษณะของทรัพย์สินไม่เป็นไปตามที่โฆษณาสามารถตีความได้ว่าผู้ขายผิดสัญญาเช่นเดียวกับในข้อ 3) เนื่องจากการโฆษณาก็เป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

5) การส่งมอบทรัพย์สินบางส่วนสามารถตีความโดยเทียบเคียงกับบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 465 และ 466 หากเป็นสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 465 ผู้ซื้อสามารถบอกปิดไม่รับชำระหนี้ได้แต่ถ้าเป็นการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 466 ผู้ซื้อจะบอกปิดได้ต่อเมื่อเป็นการส่งมอบขาดตกบกพร่องไม่เกินกว่าร้อยละห้าของเนื้อที่ทั้งหมดเท่านั้นและผู้ซื้ออาจบอกเลิกสัญญาได้ถ้าส่งมอบขาดตกบกพร่องถึงขนาดถ้าหากผู้ซื้อได้ทราบก่อนแล้วก็จะมิได้เข้าทำสัญญานั้นในส่วนนี้ก็จะทำให้ผู้ซื้อไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้ตามมาตรา 215 ซึ่งภาระการพิสูจน์ก็จะตกแก่ฝ่ายผู้ซื้อ

6) การส่งมอบทรัพย์สินอย่างอื่นตามกฎหมายไทยการส่งมอบทรัพย์สินอย่างอื่นหรือส่งมอบทรัพย์สินคนละประเภทจะถือเป็นการชำระหนี้ไม่ถูกต้องตามมาตรา 215 เป็นการผิดสัญญา (อนันต์ จันทโรภากร, 2545)

7) ความบกพร่องในคู่มือใช้ทรัพย์สินสามารถตีความได้ว่าหากไม่มีคู่มือประกอบการใช้แล้วจะทำให้ไม่สามารถใช้ทรัพย์สินได้หรือใช้ได้ไม่ดีจึงสามารถตีความตามมาตรา 472 ได้กล่าวคือเป็นการเสื่อมความเหมาะสมแห่งประโยชน์ที่มุ่งหมายจะใช้ตามปกติ

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากความรับของผู้ขายตามมาตรา 472 เป็นความรับผิดชอบเด็ดขาดเพื่อให้เกิดความชัดเจนและจะเป็นการคุ้มครอง ผู้ซื้อมากขึ้นเห็นควรมีมาตรการแก้ไขกฎหมายโดยนำลักษณะชำรุดบกพร่อง มาบัญญัติเพิ่มเติมในมาตรา 472 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากความรับผิดชอบของผู้ขายตามมาตรา 472 จะเป็นความรับผิดชอบเด็ดขาด ผู้เขียนจึงขอเสนอร่างกฎหมาย 472 ใหม่โดยการเพิ่มวรรค 2 ดังนี้ “มาตรา 472 ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติก็ตีประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาที่ตีกันว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบในความในวรรคก่อนให้ใช้บังคับกับทรัพย์สินที่ไม่มีคุณสมบัติตามที่โฆษณาไว้คู่มือสำหรับการใช้ทรัพย์สินบกพร่องไม่สามารถทำให้ผู้ซื้อเข้าใจถึงวิธีการและขั้นตอนของการใช้ทรัพย์สินที่ส่งมอบเป็นอย่างอื่นตามที่กล่าวในมาตรานี้ย่อมใช้ได้ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้วหรือไม่รู้ว่าการชำรุดบกพร่องมีอยู่

อายุความในการฟ้องร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องของไทยคือ 1 ปีนับแต่วันที่ได้พบเห็นความชำรุดบกพร่อง (มาตรา 474) เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายต่างประเทศจะมีอายุความที่หลากหลายและยาวนานกว่าของไทยโดยกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสกำหนดอายุความฟ้องร้องในคดีแพ่งไว้ 30 ปีนับแต่วันส่งมอบแต่อาจมีกรณีที่กฎหมายกำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะเช่นกรณีฟ้องร้องคดีต่อ นักธุรกิจ (Comer Cants) ตามมาตรา 189 ทวิจะมีกำหนดอายุความ 10 ปีอายุความของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีอายุความอาจขยายได้โดยคู่กรณีต้องตกลงกันไว้ในสัญญาโดยแบ่งอายุความใช้สิทธิเรียกร้องออกเป็น 30 ปี, 5 ปีและ 2 ปีโดยอายุความ 30 ปีใช้ในกรณีบุคคลภายนอกใช้สิทธิติดตามเรียกทรัพย์สินคืนหลังจากได้ยอมสละทรัพย์สินนั้นรวมไปถึงสิทธิอื่นๆ อันได้จดทะเบียนแก่บุคคลอื่น

แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างจะมีอายุความ 5 ปี ส่วนเรื่องอื่น ๆ เช่น สंहारิมทรัพย์มีอายุความใช้สิทธิเรียกร้อง 2 ปี (มาตรา 438 (1)) ในกรณีของที่ดินอายุความเริ่มนับตั้งแต่วันโอนส่วนกรณีอื่น ๆ จะเริ่มนับในเวลาที่ได้ส่งมอบทรัพย์ (มาตรา 438 (2)) สำหรับอายุความทั่วไป (Standard Limitation Period) คือ 3 ปี หากว่าทรัพย์บกพร่องและผู้ขายได้ปกปิดความบกพร่องโดยฉ้อฉลการใช้สิทธิเรียกร้องจะเป็นไปตามอายุความทั่วไปนับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้หรือควรรู้ถึงพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดข้อเรียกร้องและรู้ถึงตัวลูกหนี้ อย่างไรก็ตามการใช้สิทธิเรียกร้องต้องทำภายใน 10 ปีภายหลังจากที่สิทธิเรียกร้องได้เกิดขึ้น (มาตรา 199 (4))

อายุความในการฟ้องร้องคดีทั่วไปตามกฎหมายอังกฤษจะมีอายุความ 3 ปี นับแต่วันเกิดเหตุกรณีฟ้องร้องเกี่ยวกับการได้รับบาดเจ็บหรือได้รับความเสียหายหรือนับแต่วันที่โจทก์ได้รู้หรือควรรู้ถึงการบาดเจ็บหรือความเสียหายนั้นและห้ามมิให้ฟ้องคดีเกินกว่า 10 ปี นับแต่วันที่ผู้ผลิตได้จำหน่ายสินค้านั้นแก่บุคคลอื่นอายุความตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาจะอยู่ระหว่าง 2-4 ปีแล้วแต่แต่ละรัฐจากการศึกษากฎหมายเปรียบเทียบเรื่องอายุความจะเห็นว่าอายุความของไทยยาวนานกว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เพราะสามารถฟ้องคดีได้ภายใน 1 ปี นับแต่วันพบเห็นความชำรุดบกพร่องขณะที่ประเทศเหล่านี้จะนับอายุความนับแต่วันส่งมอบทรัพย์จึงไม่เป็นธรรมกับผู้ขายที่จะต้องผูกพันรับผิดชอบผู้ซื้อโดยไม่อาจกำหนดเวลาที่แน่นอนได้ซึ่งอาจจะเป็นเวลานานหลายสิบปีนับแต่เวลาส่งมอบทรัพย์เพราะได้พบความชำรุดบกพร่องในภายหลังจึงขัดต่อนโยบายทางกฎหมายที่ต้องการให้มีการกำหนดสิทธิที่แน่นอนของผู้ใช้สิทธิกระตุ้นให้ผู้มีสิทธิรับใช้สิทธิของตนเองเพราะหากทิ้งนานไปพยานหลักฐานอาจสูญหายหาได้ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอให้มีการแก้กฎหมายเรื่องอายุความให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีโดยแยกอายุความสंहาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ออกจากกันเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ขายและเพื่อให้ผู้ซื้อพึงระวังในการสำรวจตรวจสอบทรัพย์ที่ซื้อขายของตนภายในอายุความทั้งนี้หากพ้นอายุความแล้วทรัพย์ก็จะไม่ถือว่าชำรุดบกพร่องอีกต่อไปโดยให้ยกเลิกมาตรา 474 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และแก้ไขใหม่ ดังนี้ มาตรา 474 ในข้อรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่องนั้นกรณีสंहาริมทรัพย์ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสองปีและกรณีอสังหาริมทรัพย์ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นสามสิบปี

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2542). *ความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องในสัญญาซื้อขาย*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กุศล บุญเย็น. (2530). *คำอธิบายสรุปประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขาย ขายฝาก เช่าทรัพย์ เช่าซื้อประกันภัย*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภคสภาปฏิรูปแห่งชาติ. (2557). *วาระปฏิรูปที่ 31: การปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภคเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าและร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า พ.ศ.”*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภคสภาปฏิรูปแห่งชาติ.
- ชัยญา ชมพูแสง. (2555). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).

อนันต์ จันทโรภากร. (2545). *กฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย (Product Liability Law)*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

The Honorable Roger J. (1944). *Trayn or Collection*. University of California, Hastings College of the Law UC Hastings Scholarship Repository.